

Hørings svar til Temaplan – Landskabet i Aarhus

30.11.2021

I lyset af vores arbejde med udviklingen af NYE, herunder Helhedsplan 2.0 samt Etape 2 Løvholmen, har Tækker og rådgivergruppen med interesse læst temaplanen for landskabet i Aarhus. Heri udpeges arealerne mellem kommuneplanrammen til byudvikling og Lisbjerg Skov som bevaringsværdigt landskab.

I de mange år Tækker har arbejdet med NYE, har både Tækker og rådgivergruppen italesat vigtigheden af dette landskab mellem byen og skoven og pointeret det store aktiv og den store natur- og rekreative værdi disse arealer har og kan have for NYE, Lisbjerg og nærområdet. Senest har vi ført dialog med Energinet omkring jordlægning af højspændingsledningerne; en dialog som Plan ved Aarhus Kommune, i forlængelse af igangværende helheds- og lokalplanlægning, er informeret om.

Som udpegningen af det bevaringsværdige landskab er foreslået og som kommuneplanrammen for NYE er udlagt, mener vi ikke, at overgangen mellem by og landskab formidles med arkitektoniske og landskabsfaglige ambitioner. Vores ambition og ønske er derfor, at planlægningen af NYE tager afsæt i den landskabelige karakter, således at byudvikling sker i sammenhæng med landskabet. Overgangen mellem byen og det åbne land bør således defineres af den landskabelige karakter, der naturligt dikterer hvor disse overgange bør være. Således har vi en målsætning om, at lade mødet mellem byen og det åbne land være bestemt af landskabets karakter. I Helhedsplan 2.0 arbejdes med Kulturringen som er en sammenhængende bypark, der omkranser NYE's fremtidige centrum, og som herudover binder de enkelte bydele sammen i ét samlet landskabeligt karaktertræk. Kulturringen er planlagt til at danne overgang mellem centrum i NYE og det bevaringsværdige landskab. Således ses NYE, Kulturringen, det bevaringsværdige landskab og Lisbjerg Skov i en helhedsbetragtning, hvor forskellige by- og landskabsrum defineres og sammenbindes med afsæt i landskabets karakter. Den rekreative værdi og nærheden til skoven vil således blive væsentligt forøget for borgere i NYE og således også i Elev.

Vi vil således foreslå, at afgrænsningen af det bevaringsværdige landskab ændres, og at arealet inden for Kulturringen friholdes af udpegningen til bevaringsværdigt landskab. Herunder er en uddybning af vores standpunkt og en beskrivelse af vores forslag til ny afgrænsning.

Baggrund for udpegningen

Temaplanen udpeger området mellem NYE og Lisbjerg Skov som et bevaringsværdigt landskab, hvor retningslinjen LSB. 2 gælder. Den lyder:

”Bevaringsværdige landskaber skal bevares, beskyttes og styrkes. De bevaringsværdige landskaber bør friholdes for byggeri og anlæg.”

Udpegningen som bevaringsværdigt landskab blev foretaget i Kommuneplan 2013 og videreført i Kommuneplan 2017. Afgrænsningen revideres med det nu fremlagte forslag til Temaplan for Landskabet i Aarhus.

Baggrunden for den oprindelige udpegning kan findes i den landskabskarakterkortlægning, der blev udarbejdet i forbindelse med Kommuneplan 2013. Her findes beskrivelsen af udpegningen (teksten er et udklip, der er af relevans for området mellem NYE og Lisbjerg Skov):

Generelt er området åbent og stor i skala, men vest for Trige Skov er landskabet mindre åbent og mindre i skala. Der er vide udsigter over landskab og Århus Bugt.

De grønne kiler mellem byerne Elev, Lystrup Elsted og Hjortshøj rummer fine udsigtsmuligheder over Aarhusbugten. De mange bækforløb og grønne kiler er værdifulde både som visuelle landskabelige elementer og rekreative oplevelsesrige.

De store skove og specielt Lisbjerg Skov, der er en gammel skov og udpeget som naturskov, er værdifulde i områdets vestlige del.

Højspændingsledningerne virker i nogen grad generende.

Baggrunden for den ændrede afgrænsning kan findes i det baggrundsmateriale, der følger med forslaget til temaplanen. Her lyder beskrivelsen:

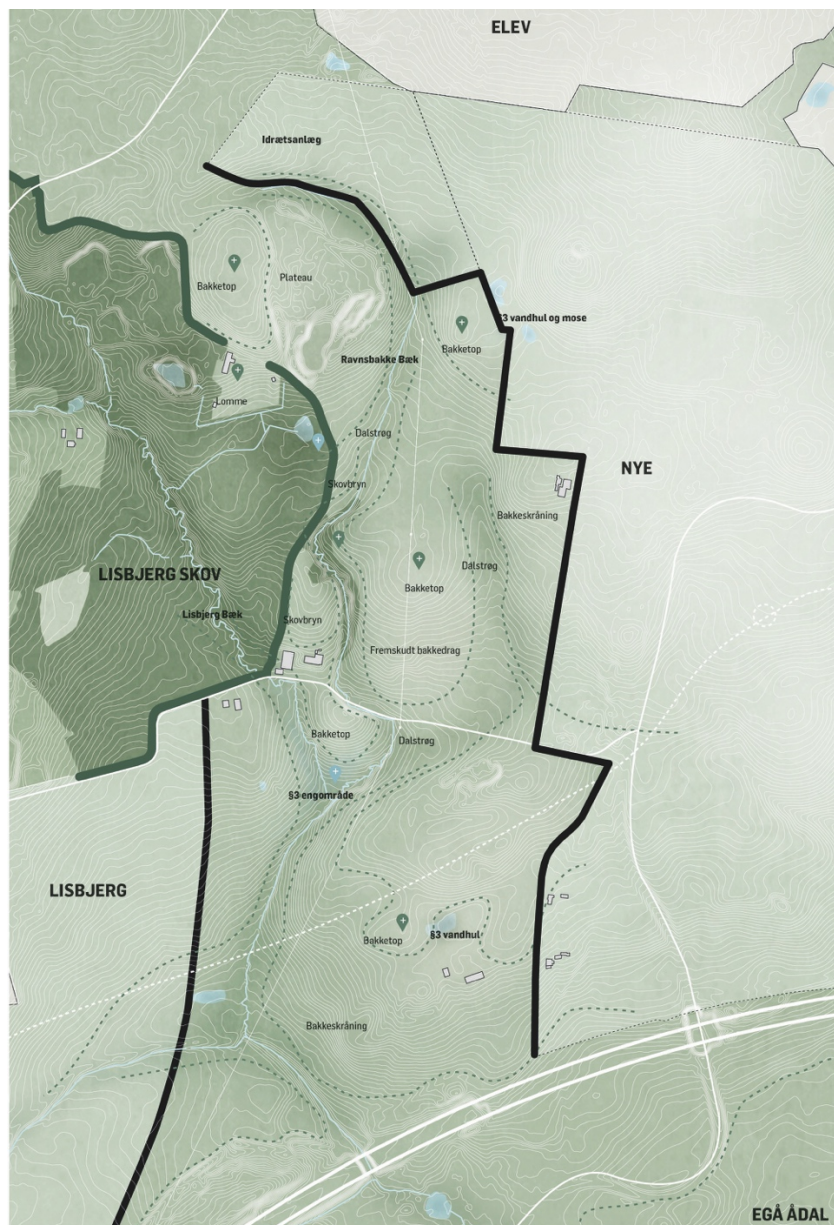
Det storbakkede landskab fremstår enkelt og præget af store åbne dyrkningsflader med sparsom bevoksning af læhegn og småbiotoper. Enkelte steder brydes markfladerne af markante skovbryn og skove. Bebyggelsen består af større gårde og landsbyer samt husmandssteder og mindre gårde langs vejene. I det storbakkede landskab giver terrænet mulighed for vide udsigter

Som vi ser det, fremtræder det noget uklart, hvordan de to beskrivelser adskiller sig, og hvilken konkret begrundelse, der altså gives for at ændre afgrænsningen af det bevaringsværdige landskab.

Vi er enige i, at der fortsat bør være udpeget et bevaringsværdigt landskab mellem NYE og Lisbjerg Skov. Vi mener dog, at afgrænsningen af det bevaringsværdige landskab bør ske på baggrund af en konkret landskabelig analyse, der både tager højde for landskabets relation til Lisbjerg Skov og til Nye. Herunder beskrives vores analyse og forslag til ny afgrænsning af det bevaringsværdige landskab.

Landskabsanalyse og forslag til ændret afgrænsning

Formålet med landskabsanalysen er at fremhæve de særlige landskabelige karaktertræk i området mellem NYE og Lisbjerg Skov. Dette med henblik på at beskytte og styrke de landskabelige kvaliteter og sikre at byudviklingen af NYE sker i samhørighed med landskabet. Analysen af landskabet er sammenholdt med kommuneplanrammen for NYE, som findes i Helhedsplanen 2.0. Dette for at vurdere overgangen mellem byen og det åbne land.

Illu. 1: Landskabsanalyse

Beskrivelse af området

Området mellem Lisbjerg Skov og NYE fremstår som et sammenhængende storbakket landskab, hvor kvaliteten består i de ubrudte vidder og den sammenhængende topografiske terrænform. Den visuelle kvalitet skæmmes dog i væsentlig grad af højspændingsledningerne, der strækker sig igennem området. I form af sin funktion som monokulturelt landbrugsland findes ingen rekreativ værdi i området, og tilgængeligheden mellem Elev og NYE til Lisbjerg Skov er derfor heller ikke eksisterende. I området findes mindre og få naturbeskyttede områder der bidrager med en, omend sparsom, variation i beplantningen og variation i dyrehabitater. Som en del af naturbeskyttelsen i området findes Ravnsbakke Bæk. Bækken er et beskyttet vandløb, hvor tilstanden dog har dårlig økologisk kvalitet.

Landskabsanalyse

Området er et storbakket åbent landskabsrum, der skrånede mod syd med frit udsyn over Egå Engsø, Risskov og Aarhusbugten. Det storbakkede landskab udgør dermed den nordlige side af Egådalen. Geologisk består området af moræner, hvor bakketoppe rejser sig imellem dalstrøg. Det store åbne landskab opleves som et sammenhængende landskabsrum, hvor mindre bakker og dale skaber landskabsrum i landskabet. Naturlige overgange defineres i terrænets naturlige form, hvor fremskudte og centrerede bakkeformationer samt skrånende bakke drag omfavner korridorer, der som dalstrøg bugter sig igennem området.

Ravnsbakke Bæk finder vej i dalstrøget i den vestlige del af området og flettes sammen med Lisbjerg Bæk mod syd. Sammen udgør de en naturlig barriere, der strækker sig fra nord mod syd. Endnu et dalstrøg opleves i den østlige del af området og opstår i overgangen mellem to bakkeskrånninger, hvor dalstrøget kiler sig ind mellem dels en fremskudt bakketop mod vest og et skrånende bakke drag fra øst.

Fra nord mod syd strækker en luftledning sig igennem området og skæmmer visuelt området samt forstyrrer de ellers vide udsigtslinjer.

På tværs af Den Grønne Kile skærer flere infrastrukturelle forløb sig igennem og skaber en barriere i bevægelsen.

Mod vest vil byudviklingsprojektet Lisbjerg, syd for Lisbjerg Skov, i fremtiden udgøre en bymæssig kant mod området, der er udpeget som *grøn kile*, mens Lisbjerg Skov nordfor ligeledes udgør en kant, omend denne er landskabelig.

Skovbrynet er her med til at definere en landskabelig overgang mellem det lukkede skovrum og det åbne landskabsrum, hvor mødet imellem disse sker naturligt i samhörighed med landskabet.

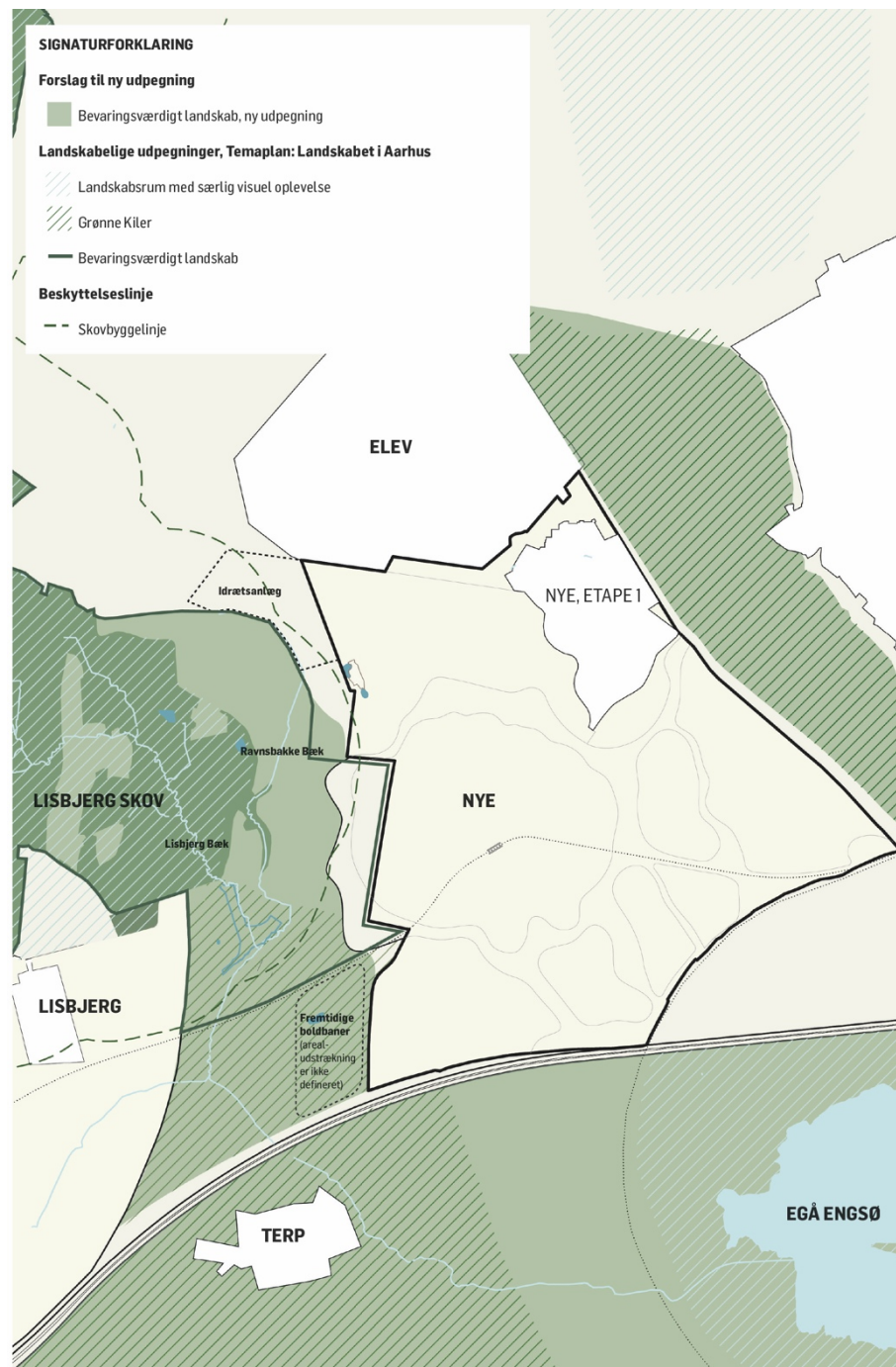
Mod øst definerer kommuneplanrammen for NYE afgrænsningen for byudviklingen. Rammen er afstedkommet af matrikulære afgrænsninger og derved ikke planlagt under hensynstagen til den bærende landskabskarakter med det storbakkede landskab. Mødet mellem NYE og det åbne landskabsrum sker derfor i unaturlige overgange, hvor byens overgang til det åbne landskab ikke er sammenfaldende med de naturlige overgange i landskabet, hvorved byudviklingen vanskeligt understøtter og formidler den bærende landskabskarakter med det storbakkede landskab. Dette gør sig i særlig grad udtalt i overgangen mellem centrum (etape 3 i NYE) og *det bevaringsværdige landskab*, hvor byen brat og på tværs af et skrånende bakkedrag møder det åbne landskabsrum.

Forslag til ny afgrænsning af det bevaringsværdige landskab

Det storbakkede landskab skaber i kraft af sine bakker og dale naturlige overgange i landskabet. Udpegningen af det bevaringsværdige landskab og udstrækningen af fremtidig byudvikling i NYE bør derfor indskrive sig i landskabets form og derved lade denne være bestemmende for, hvor disse overgange naturligt vil indfinde sig. På baggrund af dette foreslås en ændret afgrænsning af det bevaringsværdige landskab, som vist på nedenstående illustration.

Med afsæt i landskabets karakter defineres således en ny udpegning, der skaber et nænsomt og naturligt møde mellem byen og det åbne land. Vi foreslår endvidere, at udpegningen af det bevaringsværdige landskab også omfatter arealet mellem letbanen og motorvejen, dog med hensyn til og mulighed for, at der på sigt vil kunne indarbejdes boldbaner samt den for området nødvendige infrastruktur.

Illu. 2: Udpegning af ny afgrænsning af det bevaringsværdige landskab.

Naturkvaliteter i det bevaringsværdige landskab

Med Helhedsplan 2.0 og Lokalplan for Etape 2 Løvholmen har vi formuleret en biodiversitetsstrategi for NYE og landskabet mellem NYE og Lisbjerg Skov. I det kommende arbejde med strategien vil vi formulere en række "Targetarter" for dyr og planter ud fra overskrifterne til lands, til vands og i luften. Først når naturkvaliteten opnår en given kvalitet vil "Targetarterne" finde vej.

Landskabet mellem Lisbjerg Skov og NYE er vigtigt for denne strategi. Vi vil nedlægge landbruget og dyrkningslandskabet i landskabet mellem Nye og Lisbjerg Skov og påbegynde naturgenopretningen allerede med vedtagelse af Lokalplanen for Etape 2. Forskellen mellem dette landskab og mange øvrige lignende bevaringsværdige landskaber bliver således, at dette landskab bliver tilgængeligt for mennesker og dyr, idet vi nedlægger landbruget. Biodiversiteten i en konventionelt drevet kornmark er som bekendt ikke eksisterende.

I vores arbejde med at øge biodiversiteten i området, hilser vi en udpegning som bevaringsværdigt landskab velkommen, men omvendt ønsker vi også at sikre os at vi, med en udpegning som sådan, ikke afskærer os muligheden for at lave en ambitiøs genopretning af det landskab, som vi også finder helt særligt.

Den overordnede vision for området mellem NYE og Lisbjerg Skov er derfor, at omdanne det monokulturelle landbrugsland til et landskab, der er rigt på natur- og rekreativ værdi. Visionsplanen for området, betegnet som Den Grønne Kile, skal ses i vedlagte bilag.